

Franc Pohleven, prvi zaslužni profesor Univerze v Ljubljani s področja lesarstva

Miha Humar

V tednu univerze v decembru 2017 je rektor prof. dr. Igor Papič upokojenega kolego prof. dr. Franca Pohlevna razglasil za zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani. To čast je prejel kot prvi profesor s področja lesarstva. Zato je prav, da nekoliko orišemo njegovo življenjsko pot. Prof. dr. Franc Pohleven se je rodil v vasi Strug pri Makolah. Po maturi v Mariboru se je vpisal na študij biologije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1975 diplomiral. Za posebno raziskovalno nalogo s podobno tematiko kot pri diplomskem delu je prejel univerzitetno Prešernovo nagrado. Prof. Pohleven je tako že na začetku poklicne poti nakazal svojo prihodnost: zapisal se je raziskovanju gliv, ki so bile tema njegove diplomske naloge. Z raziskavami se intenzivno ukvarja še danes. Univerzitetna Prešernova nagrada pa je nakazala, da se bo razvil v enega najuglednejših znanstvenikov in akademskih pedagogov na področju. Z glivami sta bili povezani tudi njegova magistrska naloga in doktorska disertacija. Prof. dr. Franc Pohleven se je leta 1976 zaposlil na Inštitutu za biologijo Univerze v Ljubljani.

Po končanem stažiranju je bil leta 1978 na Inštitutu za biologijo izvoljen v naziv raziskovalni asistent. S področja mikorize je leta 1981 magistriral, leta 1988 pa doktoriral pod mentorstvom prof. dr. Nade Gogala. Leta 1981 je začel z delom na Biotehniški fakulteti, Oddelku za biologijo, kjer je bil v novembru leta 1988 izvoljen v docenta s področja rastlinske fiziologije. Od leta 1989 do upokojitve 2016 pa je prof. Pohleven deloval na Oddelku za lesarstvo Biotehniške fakultete, na Katedri za patologijo in zaščito lesa, kjer je bil predstojnik. V letu 1994 je bil izvoljen v naziv izrednega profesorja za področje Patologije in zaščite lesa, leta 2000 pa v naziv rednega profesorja.

Prof. Pohleven je bil in je v prvi vrsti zavzet pedagoški delavec, sprva na področju rastlinske fiziologije, nato še na področjih lesnih škodljivcev, konzervatorstva, gojenja gob in biotehnologije višjih gliv, na različnih oddelkih matične fakultete kot tudi na drugih fakultetah. Intenzivno delo s študenti je vidno v obsežnem seznamu diplomskih, magistrskih in doktorskih del. Bil je mentor preko 120 diploman-

Foto: Foto studio NORA

tom različnih študijev, trem magistratom in enajstim doktoratom, na različnih študijih. Za uspešno pedagoško in raziskovalno delo je prejel tudi Jesenkovo nagrado Biotehniške fakultete.

Prof. dr. Franc Pohleven je samostojno ali v soavtorstvu objavil 111 izvernih znanstvenih člankov, od tega 64 v revijah s faktorjem vpliva. Skupaj ima v podatkovni bazi COBISS preko 1000 zapisov. V zgodnejšem obdobju se je posvetil proučevanju mikoriznih gliv. Po prihodu na Oddelek za lesarstvo se je najprej skupaj s sodelavci lotil proučevanja zaščite lesa s sodobnimi, predvsem bakrovimi pripravki. V letih, ki jih je preživel na Oddelku za lesarstvo, je Katedro za patologijo in zaščito lesa postavil na svetovni zemljevid raziskovalnih skupin na področju zaščite in patologije lesa. Laboratorije je opremil z najmodernejšo opremo. Z interdisciplinarno zasnovanimi raziskavami je združil spoznanja številnih sorodnih področij in jih na povsem nov način uporabil tudi v lesarstvu. Njegova velika prednost je pripravljenost na sodelovanje tako z domačimi, kot tudi tujimi raziskovalnimi skupinami.

V prvem obdobju se je posvetil predvsem bakrovim zaščitnim pripravkom za les. S pomočjo elektronske paramagnetne resonance in številnih drugih analiznih tehnik je skupaj s sodelavci kot eden prvih osvetlil interakcije bakrovih amoniakalnih spojin z lesom oziroma s komponentami lesa. Dobro poznavanje lesnih gliv in lesa, zaščitnega z bakrovimi pripravki, mu je omogočilo, da je osvetlil mehanizem tolerance nekaterih lesnih gliv na z bakrovimi učinkovinami prepojen les. Ta spoznanja je nato uporabil predvsem za razvoj učinkovitejših bakrovih pripravkov za les ter za razvoj biotehnološkega postopka razstrupljanja odsluženega zaščitnega lesa. Na področju zaščite lesa je bil prof. dr. Franc Pohleven zelo aktiven tudi pri razvoju novega postopka termične modifikacije lesa v vakuumu. Skupaj s sodelavci je razvil in komercializiral inovativen postopek termične modifikacije lesa. Svoje bogato znanje s področja biologije lesnih gliv in insektov ter dobrega poznavanja lesa in lesenih umetniških predmetov je uspešno združil v tvornem sodelovanju na področju konzervatorstva in restavratorstva. V Sloveniji je prof. Pohleven uspešno uveljavil anoksi metodo za uničevanje insektov v lesenih izdelkih. Sam pa je skupaj s sodelavci metodo še nadgradil in jo uporabil še za zatiranje lesnih gliv. Pri razvoju te metode je zelo uspešno sodeloval z Metropolitanskim muzejem v New Yorku.

Prof. dr. Franc Pohleven opravlja tudi obsežno uredniško delo. Od leta 1997 je bil član uredniškega odbora revije Les, od leta 2007 do 2009 je bil njen urednik. Bil je član številnih uredniških odborov, med drugim tudi v dveh revijah s faktorjem vpliva, International biodeterioration & biodegradation in Wood research. Dr. Pohleven je organiziral številna mednarodna znanstvena srečanja in konference, kot na primer: 35. letno srečanje International Research Group for Wood Protection (IRG/WP) (2004), 3. svetovno konferenco International Medicinal Mushroom Conference (IMMC) (2007), srečanje Evropskih Gozdno lesnih tehnoloških platform (2008) in Evropsko konferenco o modifikaciji lesa (The Sixth European Conference on Wood Modification) (2012). Vsa srečanja so bila odlično organizirana in so požela številne pohvale udeležencev.

V zadnjem obdobju je prof. dr. Franc Pohleven v številnih javnih medijih objavil serijo poljudnih prispevkov o rabi lesa. Od leta 2009 s sodelavci po Sloveniji organizira prireditve ter razstave Čar lesa, ki so zelo pripomogle k popularizaciji lesa v širši javnosti. S svojo aktivnostjo širši javnosti predstavlja pomen rabe lesa za blaženje klimatskih sprememb. Za delo s tega področja mu je Slovenska znanstvena fundacija leta 2008 podelila priznanje Prometej znanosti za odličnost v komuniciranju znanosti.

Na kratko je o prof. Pohlevnu nemogoče povedati vse, kar bi bilo nujno za celovito sliko o njegovih številnih aktivnostih. Zato naj zaključimo z nekaj podatki o vodstvenih in organizacijskih dejavnostih prof. dr. Franca Pohlevna: dve leti je bil prodekan za področje lesarstva, dve leti prodekan Biotehniške fakultete, bil je med ustanovitelji Tehnološkega inštituta za lesarstvo, deloval je na Službi vlade za razvoj, je član 4. razvojne skupine za okolje in gradbeništvo. Vrsto let je bil vodja Slovenske gozdno-lesne tehnološke platforme in ožji član evropske Forest-Based Sector Technology Platform. Je pobudnik in vodja Sveta za les. Na ARRS je bil eno mandatno obdobje član Znanstveno-raziskovalnega sveta za biotehniko, na ministrstvu za zdravje pa je bil član in podpredsednik Komisije za biocide. Na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je predsednik Sveta za gozdno-lesno verigo.

Kot zaslužni profesor je ostal vsestransko povezan z Oddelkom za lesarstvo in še naprej neutrudno promovira rabo lesa.